

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/185/2005

WYJAZDY POLAKÓW NA WYPOCZYNEK W LATACH 1992-2005

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

- ❑ W roku 2005 poza miejscem zamieszkania wypoczywało 33% Polaków, w tym 12% regenerowało siły zarówno w czasie dłuższego, co najmniej tygodniowego pobytu, jak i krótszego, 10% było wyłącznie na dłuższym wyjeździe, a 11% - tylko na co najwyżej sześciodniowej eskapadzie.
- ❑ Większość dorosłych (67%) w ogóle nie wyjeżdżała na wypoczynek poza miejsce zamieszkania. Najważniejszym powodem pozostania w domu był brak pieniędzy.
- ❑ Zdecydowana większość wyjeżdżających (80%) wypoczywała wyłącznie w kraju, co siódmy (14%) był zarówno w kraju, jak i za granicą, a pięciu na stu (5%) - tylko za granicą.
- ❑ W ostatnich trzech latach stopniowo rośnie odsetek osób wypoczywających wyłącznie w kraju (z 71% w roku 2003 do 76% w roku 2004 i 80% - obecnie), maleje natomiast odsetek tych, którzy wypoczywają za granicą (odpowiednio: 27%, 23%, 19%).
- ❑ Osoby wyjeżdżające na wypoczynek w kraju najczęściej przebywały u rodziny lub znajomych (47%), rzadziej na wynajętej kwaterze (34%), a jeszcze rzadziej na wczasach, obozie lub organizowanej wycieczce (16%), na własnej działce (13%), pod namiotem lub na wędrownicy (9%). Za granicą na indywidualny wyjazd turystyczny udało się w tym roku 11% wyjeżdżających, 6% skorzystało z wypoczynku zorganizowanego przez biuro podróży, a 5% odwiedziło rodzinę lub znajomych.
- ❑ Ze zsumowania deklarowanej przez każdego wyjeżdżającego liczby wyjazdów (trwających co najmniej tydzień oraz krótszych) wynika, że w mijającym roku - podobnie jak w latach 2003-2004 - Polacy wyjeżdżali na wypoczynek średnio trzy razy (3,2).
- ❑ Z deklaracji osób wyjeżdżających wynika, że ich wypoczynek poza miejscem zamieszkania trwał w tym roku średnio 18 dni (18,3), a więc był o 2 dni dłuższy niż w 2004 roku, ale o półtora dnia krótszy niż przed dwoma laty.
- ❑ Osoby wyjeżdżające na wypoczynek podróżowały głównie samochodem osobowym (69%), rzadziej autokarem (28%), pociągiem (25%), a najrzadziej samolotem (5%), statkiem lub promem (2%).

Od początku lat dziewięćdziesiątych jesienią przeprowadzamy sondaż na temat wypoczynku Polaków¹. Wiadomo, że dla osiągnięcia pełnej regeneracji sił psychicznych i fizycznych potrzebna jest zmiana środowiska społecznego i ekologicznego oraz wyjazd na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania. Ponieważ jednak stosunkowo niewielu dorosłych wypoczywa tak długo, od dwóch lat pytamy również o wyjazdy na wypoczynek krótszy niż tygodniowy. Staramy się ponadto ustalić liczbę wyjazdów, czas spędzony poza domem i miejsce wypoczynku (w kraju czy za granicą) oraz sposób podróżowania. Interesuje nas także, z jakich powodów większość Polaków w ogóle nie wyjeżdża w celach rekreacyjnych poza miejsce zamieszkania.

IŁE OSÓB WYJEŻDŻA W CIĄGU ROKU NA WYPOCZYNEK?

Wyniki naszych badań prowadzonych systematycznie w ostatnich trzynastu latach ukazują, że na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania wyjeżdża stosunkowo niewielka grupa Polaków (od 18% do 27% w zależności od roku). Zdecydowana większość nie ma szans na tego typu regenerację sił psychicznych i fizycznych.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (186) przeprowadzono w dniach 11-14 listopada 2005 roku na liczącej 1026 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych Polaków. Zob. też komunikat CBOS „Wakacyjny wypoczynek i praca zarobkowa uczniów”, październik 2005 (oprac. B. Wciórka).

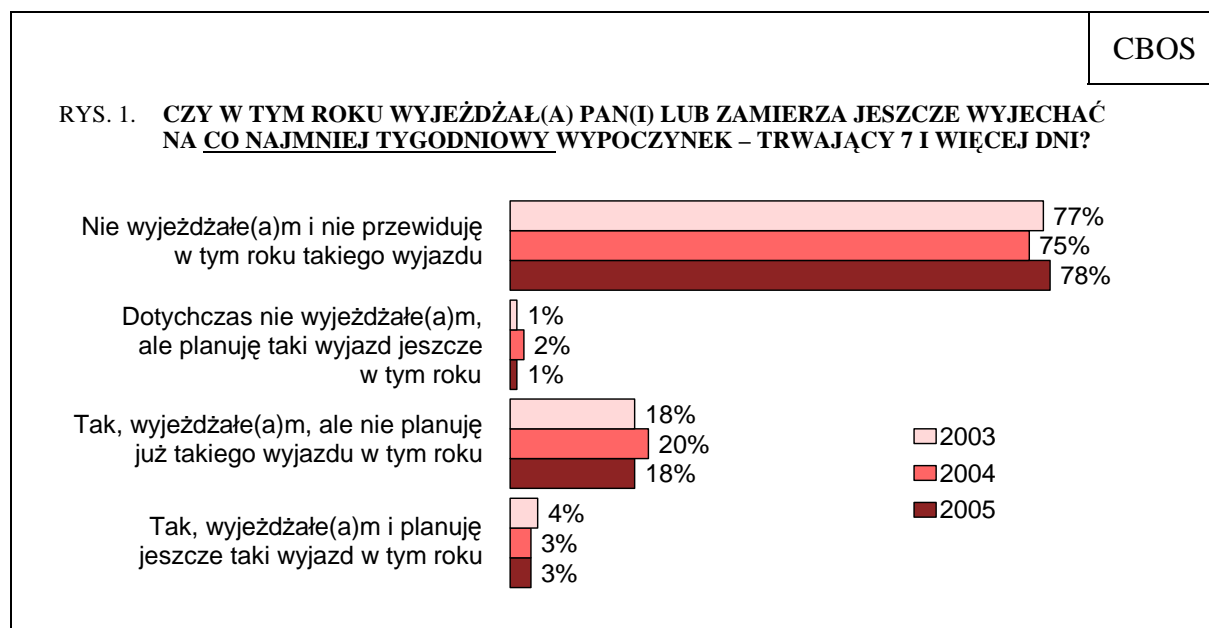
Tabela 1

Czy w tym roku wyjeżdżał(a) Pan(i) na co najmniej tygodniowy wypoczynek? **	Wskazania respondentów według terminów badań*												
	'92	'94	'95	'96	'97	'98	'99	'00	'01	'02	'03	'04	'05
	w procentach												
Nie i nie przewiduję w tym roku wyjazdu	79	78	76	73	71	73	71	72	75	74	77	75	78
Dotychczas nie, ale planuję wyjazd jeszcze w tym roku	3	2	2	2	3	3	3	3	3	1	1	2	1
Tak	18	20	22	25	27	24	26	24	22	25	22	23	21

* W latach 1992-2001 badania przeprowadzano we wrześniu, w roku 2002 - w październiku, a w latach 2003-2005 w listopadzie

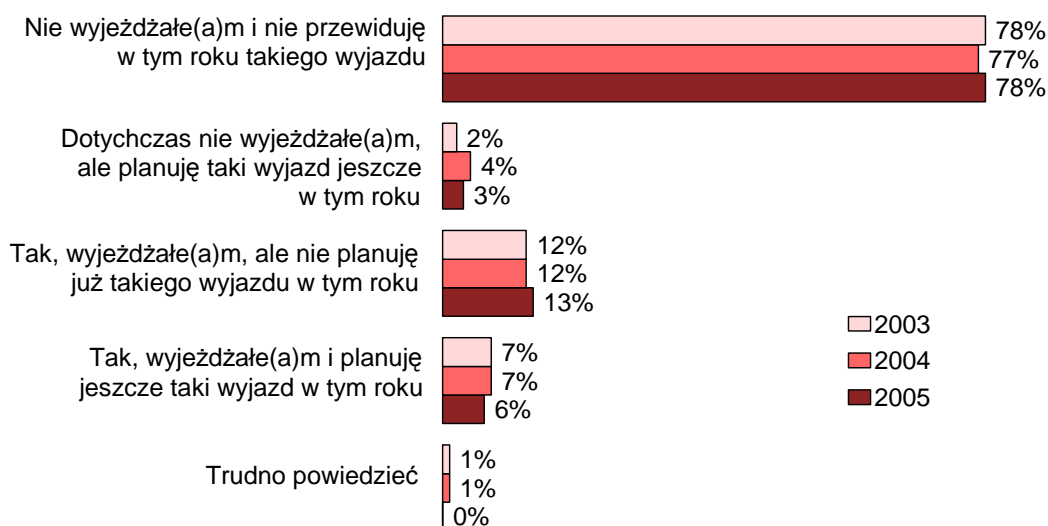
** Dokładną treść pytania zadawanego w ostatnich trzech latach przedstawiono na rys. 1

W tym roku na wypoczynek trwający co najmniej tydzień wyjechała jedna piąta dorosłych (21%, w tym 18% nie planuje już więcej wyjazdów, a 3% zamierza jeszcze wyjechać). Zdecydowana większość badanych (79%) dotychczas nie wyjeżdżała (w tym 78% nie przewiduje w tym roku takiego wyjazdu, a 1% ma jeszcze tego typu plany).

Okazuje się, że zdecydowana większość ankietowanych (81%) dotychczas nie wyjeżdżała również na wypoczynek krótszy, trwający mniej niż tydzień (w tym 78% nie planuje już takiego wyjazdu, a tylko 3% ma zamiar uczynić to jeszcze w tym roku). Zaledwie co piąty respondent (19%) skorzystał w tym roku z krótkiej eskapady (w tym 13% nie zamierza już wyjeżdżać, a 6% ma jeszcze tego typu plany).

RYS. 2. CZY W TYM ROKU WYJEŹDŹAŁ(A) PAN(I) LUB ZAMIERZA JESZCZE WYJECHAĆ NA KRÓTSZY NIŻ TYGODNIOWY WYPOCZYNEK - TRWAJĄCY MNIEJ NIŻ 7 DNI?

Poniższa tabela, która powstała z korelacji odpowiedzi respondentów na oba omawiane pytania, przedstawia pełny obraz tegorocznych wyjazdów - dłuższych i krótszych.

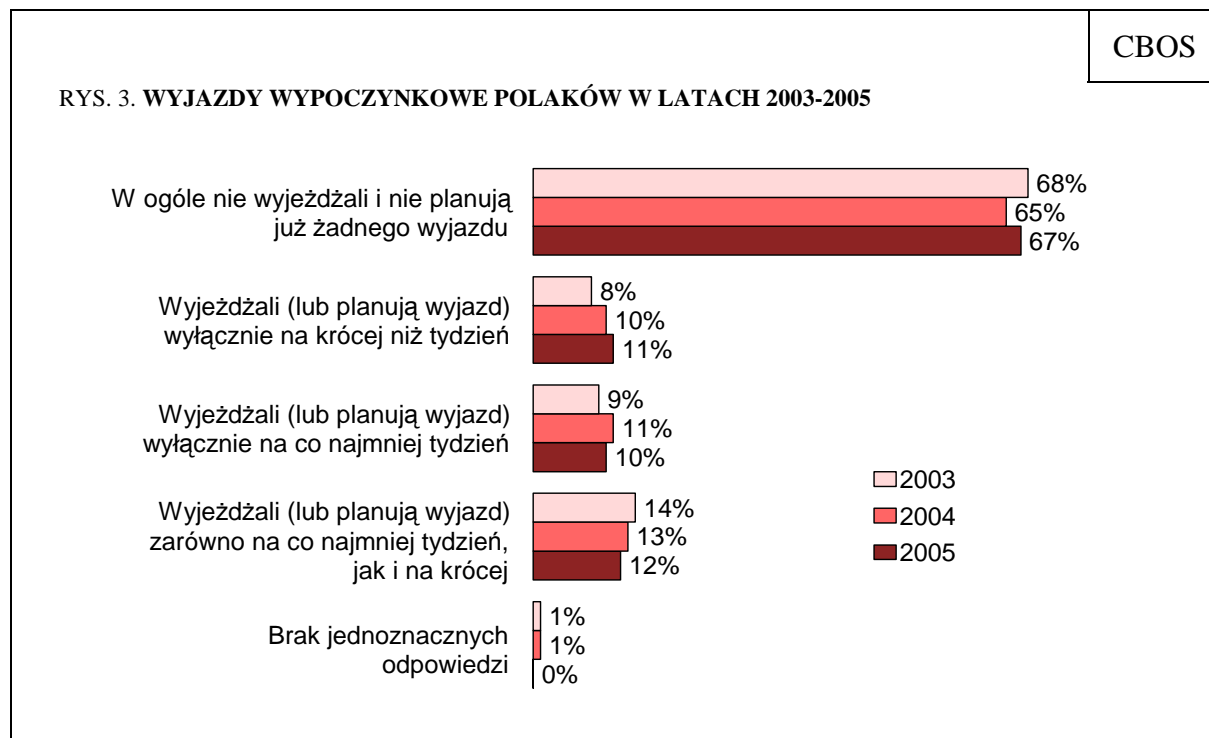
Tabela 2

Czy w tym roku wyjeżdżał(a) Pan(i) lub zamierza jeszcze wyjechać na co najmniej tygodniowy wypoczynek?	Czy w tym roku wyjeżdżał(a) Pan(i) lub zamierza jeszcze wyjechać na krótszy niż tygodniowy wypoczynek?			
	Nie wyjeżdżał(a) i nie planuje	Nie wyjeżdżał(a), ale planuje	Wyjeżdżał(a) i nie planuje	Wyjeżdżał(a) i planuje
	w procentach			
Nie wyjeżdżał(a) i nie planuje	67,5	2,2	6,2	2,2
Nie wyjeżdżał(a), ale planuje	0,4	0,2	0,2	0,2
Wyjeżdżał(a) i nie planuje	9,4	0,3	5,9	2,5
Wyjeżdżał(a) i planuje	0,6	0,4	0,3	1,7

Podstawę procentowania stanowi ogół badanych (N=1023)

Dla uproszczenia analiz przyjmujemy, że wyjazdowe plany respondentów na najbliższe tygodnie są na tyle realne, iż możemy dołączyć je do deklaracji dotyczących wyjazdów, które już miały miejsce. Przy takim założeniu bilans tegorocznego wypoczynku można opisać następująco: **w roku 2005 poza domem wypoczywał co trzeci dorosły Polak (33%), w tym 12% wyjeżdżało zarówno na dłuższy, jak i na krótszy pobyt, 10% było**

wyłącznie na dłuższym, co najmniej tygodniowym wyjeździe, a 11% - tylko na krótszym niż tydzień. Zdecydowana większość Polaków (67%) w ogóle nie wyjeżdżała na wypoczynek poza miejsce zamieszkania. Podobnie kształtowały się wyjazdy wypoczynkowe w latach 2003-2004.

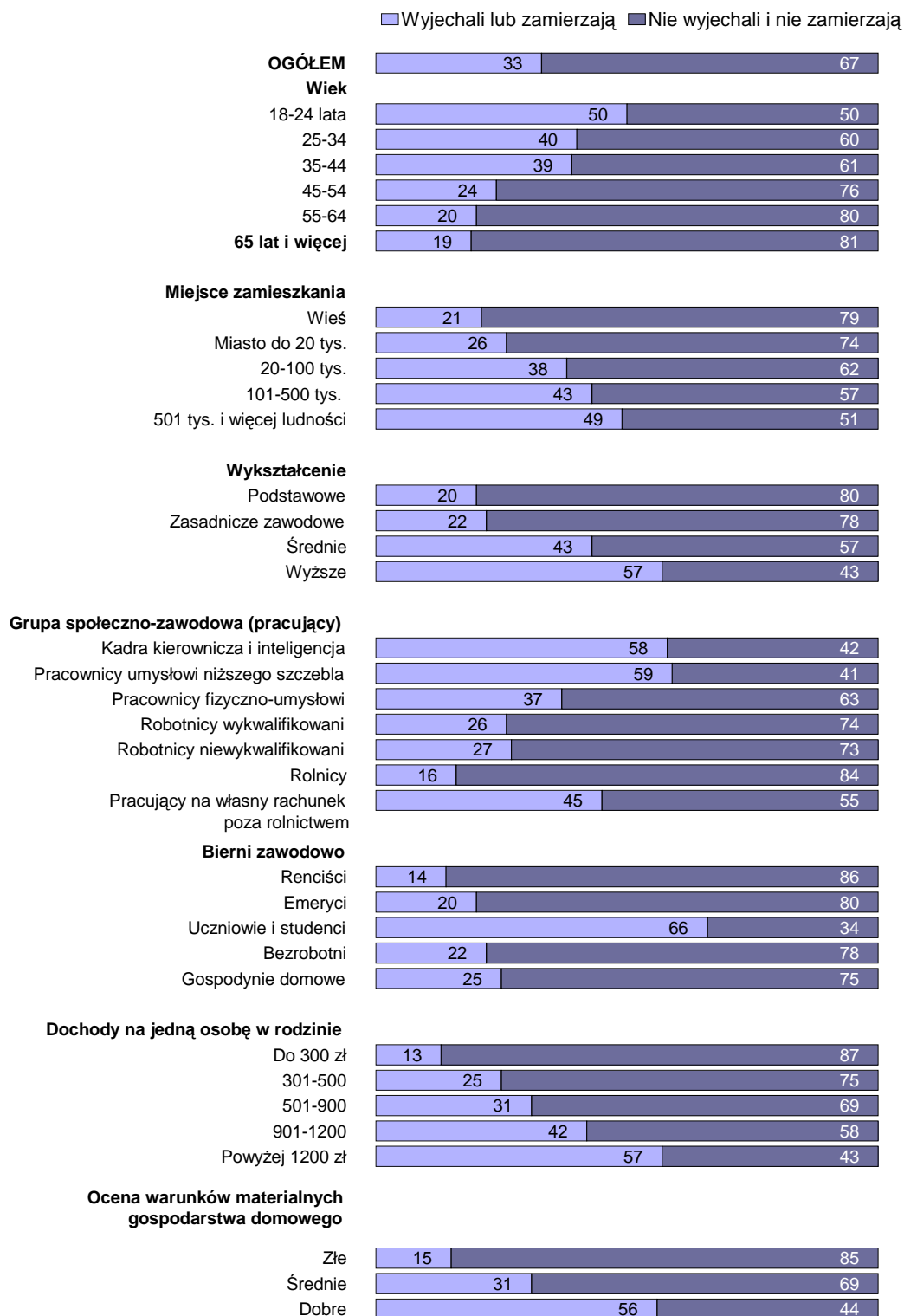
Wypoczynek poza miejscem zamieszkania to dobro, do którego dostęp jest w Polsce bardzo silnie zróżnicowany społecznie. Szanse na taki wypoczynek zależą od wieku badanych, ich położenia społecznego i materialnego oraz sytuacji życiowej (wyznaczonej przez bycie rencistą, emerytem czy bezrobotnym), a także od wielkości miejsca zamieszkania. Im starsi są badani oraz im gorsze jest ich położenie społeczne (niższy poziom wykształcenia, gorsza pozycja zawodowa, niższe dochody na osobę w rodzinie, gorsza sytuacja materialna gospodarstwa domowego), a także im mniejsza, mniej zurbanizowana miejscowość, w której mieszkają, tym rzadziej wyjeżdżają w celach wypoczynkowych poza miejsce zamieszkania. Dla ukazania skali nierówności społecznych w tej dziedzinie warto nadmienić, że w tym roku poza domem na dłuższym lub krótszym wyjeździe wypoczywał zaledwie co ósmy badany o najniższych miesięcznych dochodach - poniżej 300 zł na osobę w rodzinie (13%), co siódmy rencista (14%), co siódmy respondent źle oceniający własne warunki materialne (15%) i co szósty rolnik (16%). Do grona najbardziej upośledzonych pod tym względem

należy zaliczyć także bezrobotnych, mieszkańców wsi, badanych z wykształceniem podstawowym lub zasadniczym zawodowym, emerytów, spośród których zaledwie co piąty (po około 20%) wyjechał na wypoczynek. Jednocześnie z dobrodziejstw zmiany otoczenia korzystała ponad połowa ankietowanych z grup znajdujących się w najlepszym położeniu społecznym: przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (58%) oraz pracowników umysłowych niższego szczebla (59%), ludzi żyjących w dobrych warunkach materialnych (58%), najlepiej sytuowanych - osiągających dochody powyżej 1200 zł na osobę w rodzinie, mających wyższe wykształcenie (po 57%), a także mieszkańców największych miast (49%). Najbardziej uprzywilejowani są jednak uczniowie i studenci, spośród których zdecydowana większość (66%) wypoczywała poza domem².

Rysunek 4 ilustruje nierówności w dostępie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania świadczące o kumulowaniu się z jednej strony upośledzeń, z drugiej zaś - uprzywilejowań społecznych.

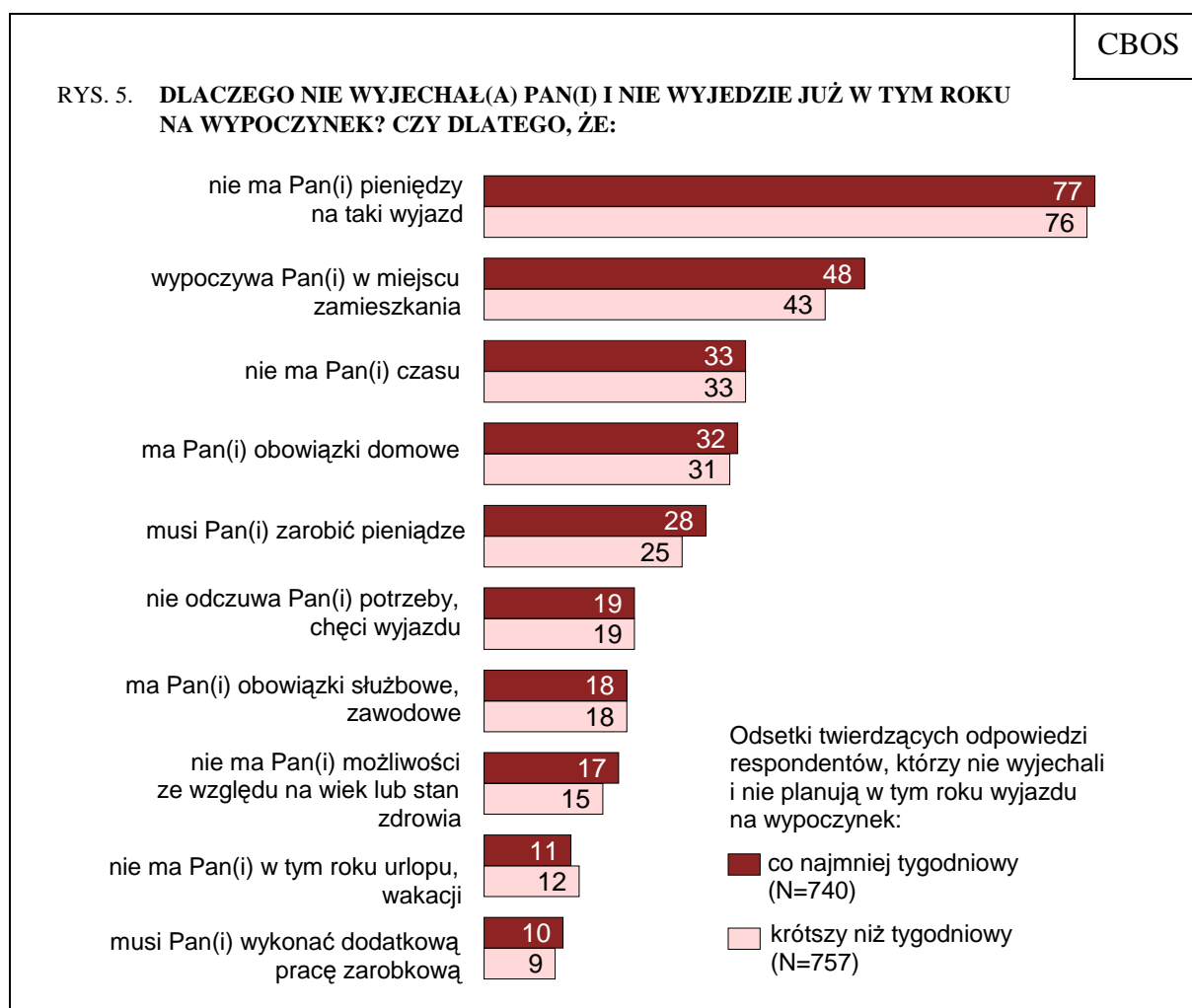
² Z naszych badań wynika, że szanse uczniów na wypoczynek poza miejscem zamieszkania są bardzo silnie zróżnicowane społecznie. Zob. komunikat CBOS „Wakacyjny wypoczynek i praca zarobkowa uczniów”, wyd. cyt.

RYS. 4. ODSETKI BADANYCH WYJEŹDŹAJĄCYCH (LUB JESZCZE ZAMIERZAJĄCYCH WYJECHAĆ) W ROKU 2005 NA JAKIKOLWIEK WYPOCZYNEK ORAZ TYCH, KTÓRZY NIE WYJECHALI I NIE ZAMIERZAJĄ WYJEŹDŹAĆ (WEDŁUG CECH SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNYCH)

DLACZEGO POLACY NIE WYJEŹDZAJĄ NA WYPOCZYNEK?

Z deklaracji badanych, którzy nie wypoczywają poza domem, wynika, że przyczyny niewyjeżdżania zarówno na dłużej, jak i na krótko są takie same. Głównym powodem pozostawania w domu jest brak pieniędzy. Potwierdzają to cechy społeczno-demograficzne osób, które w tym roku nie wyjechały na żaden wypoczynek. Druga co do wielkości grupa ankietowanych, którzy nie wyjeżdżali, twierdzi, że pozostaje w domu, bo wypoczywa w miejscu zamieszkania, a prawie jedna piąta przyznaje, że nie odczuwa potrzeby wyjazdu. Z analiz wynika, że deklaracje takie silnie związane są z wiekiem i stanem zdrowia badanych. Mogą także świadczyć o istnieniu barier kulturowych, o tym, że znaczna część Polaków po prostu nie ma zwyczaju wyjeżdżania na wypoczynek.

Poza barierami finansowymi i kulturowymi wymieniano także takie przeszkody, jak: brak czasu, obowiązki domowe, konieczność zarobienia pieniędzy oraz - rzadziej - obowiązki służbowe, trudności związane z wiekiem lub stanem zdrowia, brak urlopu czy wakacji, konieczność podjęcia dodatkowej pracy zawodowej.

Niemal wszystkie wymienione uzasadnienia, poza finansowymi, okazują się jednak nieistotne w świetle pytania o najważniejszy powód pozostania w domu. Zdecydowana większość odpowiadających na to pytanie za najważniejszą barierę uznaje bowiem brak pieniędzy. Dla bardzo niewielu osób decydujące znaczenie mają inne względy, takie jak: brak czasu, wiek, stan zdrowia czy obowiązki domowe i zawodowe. Zupełnie sporadycznie jako najważniejszy powód niewyjeżdżania ankietowani podają, że wypoczywają w domu lub nie odczuwają potrzeby wyjazdu. Może to oznaczać, że osoby te nieświadomie stosują mechanizm obronny zwany racjonalizacją, który często pojawia się wtedy, gdy ze względów finansowych nie można sobie pozwolić na zaspokojenie ważnych potrzeb.

Tabela 3

Która z wymienionych przez Pana(ią) przyczyn jest, według Pana(i), najważniejsza ?	Odsetki twierdzących odpowiedzi respondentów, którzy nie wyjechali i nie planują w tym roku wyjazdu na wypoczynek:	
	co najmniej tygodniowy (N=801)	krótszy niż tygodniowy (N= 796)
Nie ma Pan(i) pieniędzy na taki wyjazd	64	63
Nie ma Pan(i) czasu	9	8
Nie ma Pan(i) możliwości ze względu na wiek lub stan zdrowia	6	5
Ma Pan(i) obowiązki domowe	5	6
Nie odczuwa Pan(i) potrzeby, chęci wyjazdu	4	5
Wypoczywa Pan(i) w miejscu zamieszkania	4	4
Musi Pan(i) zarobić pieniądze	3	3
Ma Pan(i) obowiązki służbowe, zawodowe	3	4
Nie ma Pan(i) w tym roku urlopu, wakacji	1	1
Musi Pan(i) wykonać dodatkową pracę zarobkową	1	1

Zestawienie wyjaśnień deklarowanych od roku 2000 ukazuje, że w ostatnich trzech latach badani częściej powołują się na obowiązki służbowe, zawodowe, częściej też podkreślają, iż nie odczuwają potrzeby wyjazdu. Ponadto w tym roku nieco mniej osób niż dotychczas podawało względy finansowe (nadal jednak wskazuje na nie zdecydowana większość badanych).

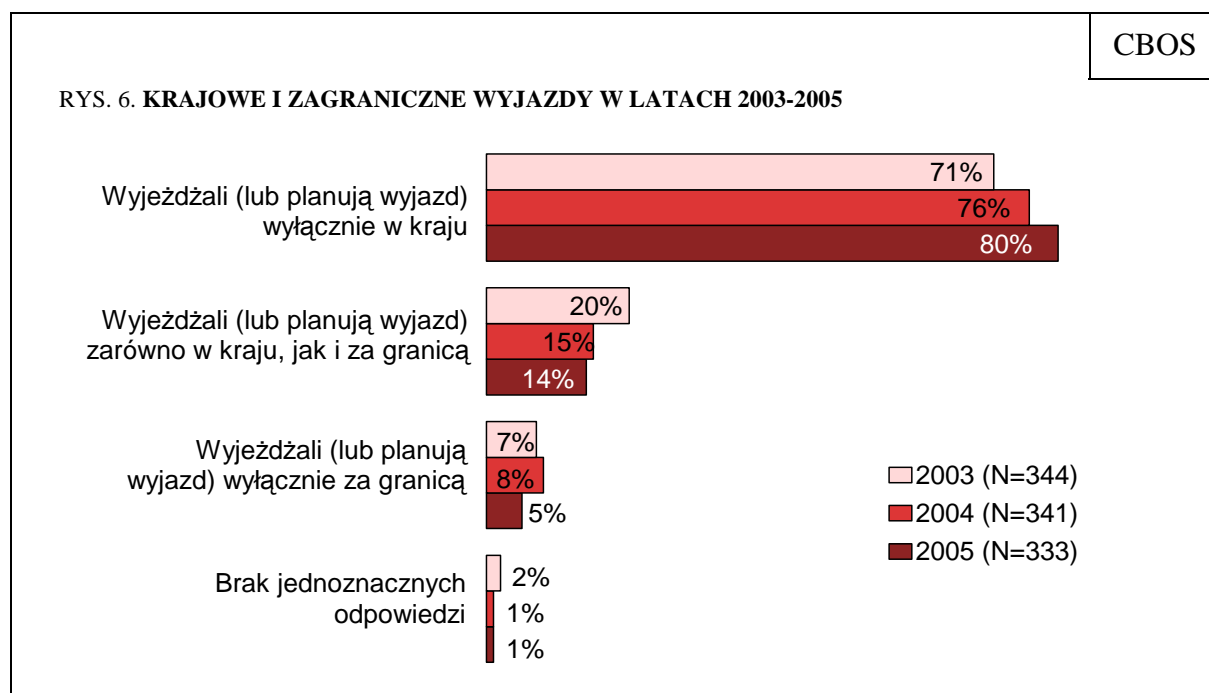
Tabela 4

Dlaczego nie wyjechał(a) / nie wyjedzie Pan(i) w tym roku na wypoczynek? Czy przyczyną był(ły, ła, ła) / jest (są):	Odpowiedzi twierdzące osób, które nie wyjeżdżały na wypoczynek (według terminów badań)					
	2000 (N=777)	2001 (N=922)	2002 (N=912)	2003 (N=838)	2004 (N=740)	2005- (N=801)
	w procentach					
- brak pieniędzy	81	83	82	83	82	77
- brak czasu na wyjazd	31	33	28	27	31	33
- obowiązki domowe	33	35	31	29	36	32
- brak potrzeby wyjazdu	12	11	7	17	20	19
- obowiązki służbowe	10	11	10	17	16	18
- brak możliwości ze względu na wiek lub stan zdrowia	21	19	17	21	23	17
- brak urlopu (nie przysługiwał)	5	7	9	11	10	11
- konieczność wykonania dodatkowej pracy zarobkowej	9	11	8	13	10	10

Przytoczone uzasadnienia dotyczą niewyjeżdżania na pobyt dłuższy, co najmniej tygodniowy. W tabeli pominięto wyjaśnienia nowe, wprowadzone w 2003 roku oraz zmodyfikowane

WYPOCZYNEK W KRAJU CZY ZA GRANICĄ?

W tym roku, podobnie jak wcześniej, zdecydowana większość badanych, którym udało się wyjechać i zmienić otoczenie, wypoczywała tylko w kraju (80%), co siódmy (14%) był zarówno w kraju, jak i za granicą, a pięciu na stu (5%) - tylko za granicą.

Zwraca uwagę fakt, że w ostatnich trzech latach stopniowo zwiększa się liczba osób, które wypoczywają wyłącznie w kraju (z 71% w roku 2003 do 76% w roku 2004 i 80% - obecnie), maleje natomiast grupa wyjeżdżających za granicę (odpowiednio: 27%, 23%, 19%).

Krajowy wypoczynek, a taki deklarują niemal wszyscy wyjeżdżający, najczęściej przybiera formę pobytu u rodziny lub znajomych. W ten sposób regenerował swoje siły w tym roku prawie co drugi wyjeżdżający. Co trzeci wypoczywał na kwaterze prywatnej, co szósty na wczasach, obozie lub zorganizowanej wycieczce, co ósmy na własnej działce, w domku letniskowym, a co jedenasty był na wędrownicy, pod namiotem lub na kempingu.

Zagraniczne wojaże, deklarowane przez jedną piątą wyjeżdżających, to głównie indywidualne wyjazdy turystyczne - w ten sposób wypoczywał co dziewiąty badany. Mniejsza liczebnie grupa korzystała z usług biur podróży lub wypoczywała u rodziny, znajomych.

W porównaniu z rokiem 2003 zmalał odsetek osób wypoczywających w kraju na polu namiotowym, kempingu lub na wędrownicy. Również mniej badanych zdecydowało się na indywidualne wyjazdy turystyczne za granicę oraz pobyt za granicą u rodziny, znajomych.

Tabela 5

Dokąd Pan(i) w tym roku wyjeżdżał(a) lub zamierza wyjechać na wypoczynek? Czy był to lub będzie wypoczynek:	Odsetki twierdzących odpowiedzi respondentów, którzy wyjeżdżali na jakikolwiek wypoczynek		
	2003 (N=344)	2004 (N=341)	2005 (N=333)
w kraju*			
- u rodziny, znajomych	48	47	47
- na prywatnie wynajętej kwaterze, na letniku	32	28	34
- na wczasach, obozie, zorganizowanej wycieczce	18	22	16
- na własnej działce, w domku letniskowym	15	14	13
- na polu namiotowym, kempingu lub wędrując	16	10	9
za granicą*			
- na indywidualnym wyjeździe turystycznym	15	12	11
- na wyjeździe turystycznym zorganizowanym przez biuro podróży	8	7	6
- u rodziny, znajomych, przyjaciół	9	6	5
* Część ankietowanych wskazała inne (nieokreślone) miejsca wypoczynku w kraju (11%) oraz za granicą (2%). Odsetki nie sumują się do 100, ponieważ respondenci często deklarowali więcej niż jedną formę wyjazdu wypoczynkowego			

Uwzględnienie w ostatnich trzech latach zarówno dłuższych wyjazdów, co najmniej tygodniowych, jak i krótszych zmienia w pewnym stopniu obraz wypoczynku Polaków. Potwierdza się wprawdzie, że zdecydowana większość wyjeżdżających wypoczywa wyłącznie w kraju, jednak drugą co do wielkości grupę stanowią wypoczywający zarówno w kraju, jak

i za granicą, a najmniej jest osób, które wypoczywają wyłącznie za granicą (przy uwzględnieniu tylko dłuższych wyjazdów proporcje obu tych grup były odwrotne).

Tabela 6

Wyjazdy wypoczynkowe	Odsetki wskazań osób, które wyjeżdżały lub planują wyjazd (według terminów badań)				
	IX 2001 (N=299)	X 2002 (N=316)	XI 2003 (N=344)	XI 2004 (N=341)	XI 2005 (N=333)
Wyjeżdżali (lub planują wyjazd) tylko w kraju	76	74	71	76	80
Wyjeżdżali (lub planują wyjazd) zarówno w kraju, jak i za granicą	8	9	20	15	14
Wyjeżdżali (lub planują wyjazd) tylko za granicę	15	16	7	8	5
Brak jednoznacznych odpowiedzi	1	1	2	1	1

W porównaniu z sytuacją z początku lat dziewięćdziesiątych wyjeżdżający na wypoczynek w kraju znacznie częściej korzystają obecnie z kwater prywatnych oraz spędzają czas na własnych działkach.

Tabela 7

Gdzie Pan(i) w tym roku wypoczywał(a) lub zamierza wypoczywać?	Odsetki twierdzących odpowiedzi respondentów wyjeżdżających na wypoczynek w kraju											
	1992 (N=187)	1994 (N=220)	1995 (N=218)	1996 (N=413)	1998 (N=264)	1999 (N=326)	2000 (N=256)	2001 (N=253)	2002 (N=264)	2003 (N=310)	2004 (N=312)	2005 (N=311)
W kraju:												
- u rodziny, znajomych	52	44	51	49	39	39	40	48	36	53	51	50
- na prywatnie wynajętej kwaterze, na letnisku	10	13	18	24	27	21	27	34	13	35	30	36
- na wczasach, obozie, zorganizowanej wycieczce	20	16	25	20	24	20	23	18	28	20	25	17
- na własnej działce, w domku letniskowym	3	4	12	13	10	13	11	10	35	16	16	14
- na polu namiotowym, kempingu lub wędrując	11	19	18	13	14	11	8	16	14	18	11	10
- jeszcze inaczej	4	4	3	5	4	6	3	6	8	10	8	12

Bardzo ostrożne powinny być konkluzje na temat przemian dotyczących wyjazdów zagranicznych, są one bowiem formułowane na podstawie odpowiedzi stosunkowo małych grup respondentów.

W ostatnich trzech latach wyjazdy zagraniczne miały głównie charakter indywidualnych wypraw turystycznych, zmalała natomiast popularność wyjazdów organizowanych przez biura podróży. Z kolei wypoczynkowe pobyty u rodziny, znajomych lub przyjaciół za granicą najczęstsze były w 1996 roku, następne lata przyniosły spadek popularności takich wyjazdów, jednak od roku 2002 ponownie wzrasta odsetek osób wybierających tę formę wypoczynku za granicą (może to być związane z rosnącą liczbą Polaków pracujących za granicą).

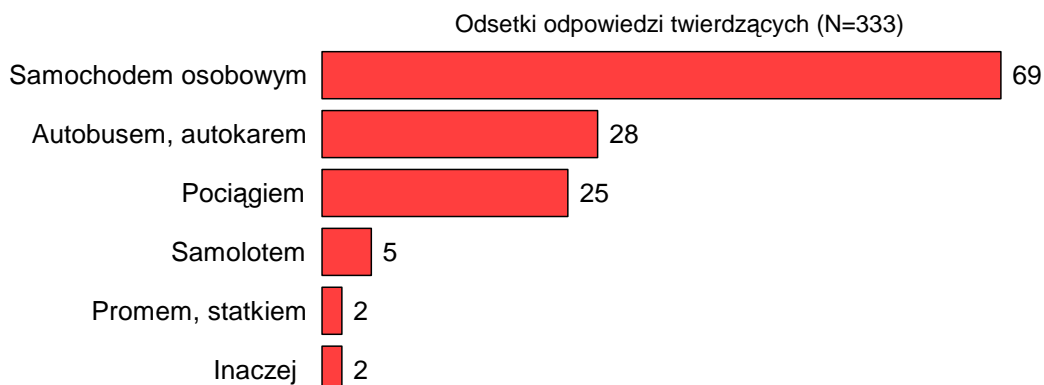
Tabela 8

Gdzie Pan(i) w tym roku wypoczywał(a) lub zamierza wypoczywać?	Odsetki twierdzących odpowiedzi respondentów wyjeżdżających na wypoczynek za granicę								
	1996 N=96	1998 N=71	1999 N=70	2000 N=72	2001 N=70	2002 N=80	2003 N=94	2004 N=80	2005 N=64
Za granicą:									
- na indywidualnym wyjeździe turystycznym	34	32	29	42	48	33	53	51	56
- na wyjeździe turystycznym zorganizowanym przez biuro podróży	34	39	44	36	43	53	28	31	33
- u rodziny, znajomych, przyjaciół	46	32	33	17	15	20	31	24	24
- jeszcze inaczej	3	3	3	11	4	5	10	13	13

SPOSÓB PODRÓŻOWANIA

Zdecydowana większość wyjeżdżających na wypoczynek (69%) podróżowała w tym roku samochodem osobowym. Ponad jedna czwarta (28%) wybrała autokar i niemal tyle samo (25%) - pociąg. Samolotem leciał zaledwie co dwudziesty badany z tej grupy, jeszcze mniej osób płynęło statkiem lub promem.

RYS. 7. JAKIMI ŚRODKAMI KOMUNIKACJI PODRÓŻOWAŁ(A) PAN(I) LUB BĘDZIE PODRÓŻOWAĆ JADĄC NA WYPOCZYNEK I W JEGO TRAKCIE?

Okazuje się, że zdecydowana większość wyjeżdżających na wypoczynek (76%) wybrała jeden środek lokomocji, którym podróżowała nie korzystając z żadnych innych możliwości. Najczęściej był to samochód osobowy - ponad połowa wyjeżdżających (51%) w drodze na wypoczynek i w czasie jego trwania korzystała wyłącznie z samochodu, co siódmy (14%) podróżował tylko autokarem, co dziewiąty (11%) - wyłącznie pociągiem.

Pozostali, czyli jedna czwarta tych, którzy wyjeżdżali na wypoczynek, korzystała w tym roku z różnych środków lokomocji. Ponad jedna siódma (15%) podróżowała dwoma z uwzględnionych w badaniu (w tym: 5% - samochodem i autokarem, 4% - samochodem i pociągiem, 4% - autokarem i pociągiem, 2% - samochodem i samolotem). Znacznie mniejsza grupa wyjeżdżających (6%) podróżowała trzema środkami lokomocji (w tym: 4% - samochodem, autokarem i pociągiem, 1% - samochodem, pociągiem i samolotem, 1% - samochodem, samolotem i statkiem lub promem). Najmniejszą liczebnie grupę stanowili ci, którzy w tym roku korzystali z czterech lub pięciu wymienionych środków komunikacji.

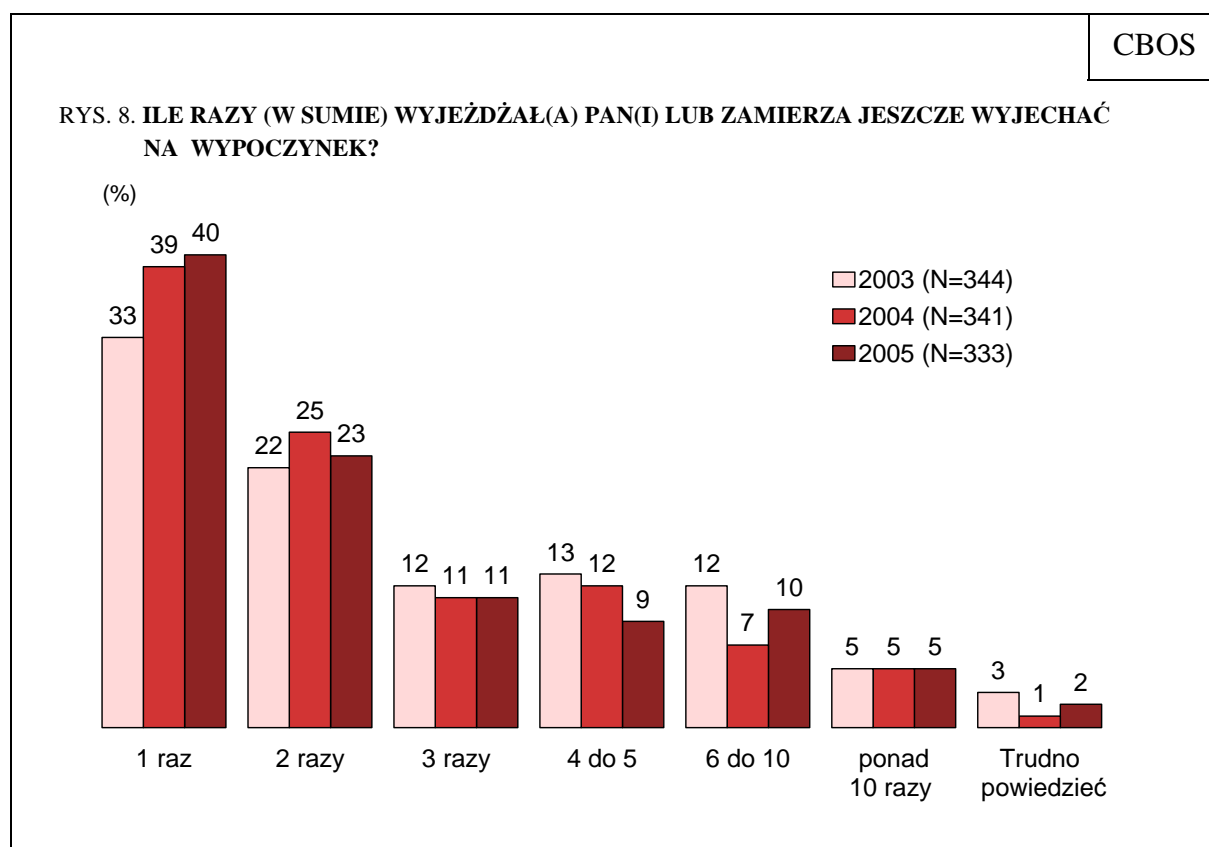
LICZBA WYJAZDÓW NA WYPOCZYNEK

W tym roku, podobnie jak w dwóch ostatnich latach, na dłuższy wypoczynek trwający co najmniej tydzień badani udawali się średnio **1,5 raza** (maksimum 9 razy), natomiast na krótszy wyjeżdżali średnio **3,2 razy** (maksimum 40 razy). Częstotliwość wyjazdów krótkich była więc dwukrotnie większa niż dłuższych.

Tabela 9

Ankietowani wyjeżdżający:	Ile razy (w sumie) wyjeżdżał(a) Pan(i) lub jeszcze zamierza wyjechać na wypoczynek?											Średnia liczba	
	1 raz	2 razy	3	4	5	6	7	8	9	10	Więcej niż 10 razy		Trudno powiedzieć
	w procentach												
- na co najmniej tydzień	70	17	8	1	1	1	0	0	1	0	0	1	1,5
- na krócej niż tydzień	40	21	11	3	6	4	1	1	0	5	3	5	3,2

Ze zsumowania podanej przez wyjeżdżających liczby wyjazdów dłuższych i krótszych wynika, że w tym roku, podobnie jak w latach 2003-2004, największa grupa wyjeżdżających (40%) wyjechała tylko raz, a prawie jedna czwarta (23%) wyjeżdżała dwukrotnie. Mniejsze liczebnie grupy udawały się na wypoczynek trzykrotnie (11%) lub jeszcze częściej - od czterech do pięciu razy (9%) i od sześciu do dziesięciu razy (10%). Co dwudziesty badany z tej grupy wyjeżdżał średnio ponad dziesięć razy.

Średnia liczba tegorocznych wyjazdów dłuższych i krótszych wynosi **3,2** i jest taka sama jak w ubiegłym roku, a niewiele niższa niż przed dwoma laty (3,5). Należy przy tym podkreślić, że w tym roku - podobnie jak w poprzednich latach - badani, którzy wypoczywali

na wyjeździe zarówno co najmniej tygodniowym, jak i krótszym, wyjeżdżali w ciągu roku średnio pięć razy (5,2), wypoczywający wyłącznie na krótkich wyjazdach - trzy razy (2,7), a wypoczywający tylko na dłuższym, co najmniej tygodniowym wyjeździe - raz (1,4).

CZAS SPĘDZONY NA WYPOCZYNKU POZA DOMEM

Z deklaracji respondentów wyjeżdżających wynika, że wypoczywali oni poza miejscem zamieszkania średnio osiemnaście dni (**18,3**), a więc prawie o dwa dni dłużej niż w ubiegłym roku, ale o półtora dnia krócej niż dwa lata temu.

Tabela 10

Ile dni w sumie trwał lub będzie trwał Pana(i) tegoroczny wypoczynek?	Odsetki wskazań respondentów, którzy w tym roku wyjeżdżali lub planują wyjazd na co najmniej tygodniowy lub krótszy wypoczynek		
	2003 (N=344)	2004 (N=341)	2005 (N= 333)
1 dzień	0	0	0
2 dni	3	3	2
3 dni	3	5	9
4 dni	3	6	7
5 dni	4	5	4
6 dni	3	2	3
7 dni	7	7	10
Od 8 do 14 dni	27	26	26
Od 15 do 21 dni	16	18	16
Od 22 do 30 dni	16	13	10
Powyżej 30 dni	11	7	10
Trudno powiedzieć	6	8	3
Średnia liczba dni spędzonych na wypoczynku poza miejscem zamieszkania	19,8	16,6	18,3

W tym roku jedna czwarta wyjeżdżających (25%) wypoczywała poza domem od 2 do 6 dni. Zdecydowana większość jednak regenerowała swoje siły dłużej: ponad jedna trzecia (36%) - od tygodnia do dwóch, co szósty (16%) - od 15 do 21 dni, co piąty (20%) - więcej niż trzy tygodnie. Zwraca uwagę fakt, że w ostatnich trzech latach stopniowo rośnie odsetek osób wypoczywających poza miejscem zamieszkania średnio 3 dni w roku, maleje natomiast grupa osób, które regenerują swoje siły dłużej - od 22 do 30 dni.

Z dłuższej perspektywy czasowej widać natomiast, że w latach 2003-2005, czyli po zmianie podejścia badawczego i uwzględnieniu również krótkich wyjazdów, nieco inaczej kształtuje się czas trwania wypoczynku poza miejscem zamieszkania. Mniej liczna niż

wcześniej jest grupa wyjeżdżających na 8 do 14 dni, natomiast częstsze niż przed rokiem 2003 są wyjazdy na co najmniej dwa tygodnie.

Tabela 11

Ile dni w sumie trwał (lub będzie trwał) ten wypoczynek?	Odpowiedzi respondentów, którzy w danym roku wyjeżdżali (lub planują wyjazd) na co najmniej tygodniowy wypoczynek i podali liczbę dni							
	IX 1998	IX 1999	IX 2000	IX 2001	X 2002	XI 2003	XI 2004	XI 2005
	w procentach							
Od 1 do 7 dni	20	25	22	29	18	25	30	16
Od 8 do 14 dni	54	47	50	41	52	28	29	34
Od 15 do 21 dni	12	14	13	12	16	16	19	21
Od 22 do 30 dni	9	7	8	10	8	18	14	14
Powyżej 30 dni	5	7	7	7	6	13	8	15
W obliczeniach pominięto respondentów, którzy wyjeżdżali, ale nie zadeklarowali liczby dni. Pytanie zadawane od roku 2003 przytoczono wcześniej								

Na zakończenie trzeba jeszcze raz wyraźnie podkreślić, że opisując czas spędzony na wypoczynku poza miejscem zamieszkania skoncentrowaliśmy się jedynie na osobach wyjeżdżających, które regenerowały swoje siły całkowicie zmieniając otoczenie. Znacznie mniej korzystnie kształtuje się obraz wypoczynku Polaków, gdy w analizach uwzględniamy wszystkich badanych, a więc również tych, którzy nigdzie nie wyjechali w tym roku. Okazuje się bowiem, że w skali całego społeczeństwa średnia liczba dni spędzonych na wyjazdowym wypoczynku wynosi jedynie nieco ponad sześć dni (**6,4**)³. Oznacza to, że - podobnie jak w ostatnich dwóch latach - statystyczny dorosły Polak wypoczywał poza domem w sumie krócej niż tydzień, przy tym czas ten był bardzo silnie zróżnicowany społecznie i w dużym stopniu zależał od cech położenia społecznego. Im wyższa pozycja społeczno-zawodowa oraz finansowa i materialna badanego, tym dłuższy wypoczynek, a więc i większe szanse na regenerację sił fizycznych i psychicznych. Dla przykładu, statystyczny przedstawiciel kadry kierowniczej i inteligencji, badany o dochodach powyżej 900 zł na osobę w rodzinie, żyjący w dobrych warunkach materialnych wypoczywał w tym roku poza domem około jedenastu dni, natomiast statystyczny rolnik, rencista, osiągający dochody poniżej 300 zł *per capita* - około półtora dnia. Znacznie dłużej wypoczywali też mieszkańcy miast niż wsi. Rekord należy jednak do uczniów i studentów, których wyjazdy wypoczynkowe trwały średnio 16 dni.

³ Warto też dodać, że w skali całego społeczeństwa niemal co trzeci dorosły Polak wypoczywał poza domem w kraju (30%) i zaledwie sześciu na stu (6%) było w celach rekreacyjnych za granicą.

Wyniki badań z ostatnich trzynastu lat ukazują, że co najmniej tygodniowy wyjazd na wypoczynek poza miejsce zamieszkania - uznawany za minimum odpoczynku niezbędne do regeneracji sił psychicznych i fizycznych - nie jest dostępny dla zdecydowanej większości Polaków. Wyrażna większość dorosłych nie wyjeżdża również na wypoczynek krótszy niż tygodniowy. Osoby nigdzie niewyjeżdżające niezmiennie za najważniejszy powód tego stanu rzeczy podają brak pieniędzy. Okazuje się ponadto, że w ostatnich trzech latach stopniowo rośnie odsetek respondentów wypoczywających wyłącznie na wyjazdach krajowych, maleje natomiast grupa wyjeżdżających za granicę w celach rekreacyjnych.

Utrzymują się znaczne nierówności w dostępie dorosłych do wypoczynku poza miejscem zamieszkania oraz w długości jego trwania. Mogą one świadczyć o kumulowaniu się z jednej strony upośledzeń, z drugiej zaś uprzywilejowań społecznych. Warto podkreślić, że zjawisko to odnotowujemy także wśród młodzieży szkolnej⁴.

Opracowała
Bogna WCIÓRKA

⁴ Zob. komunikat CBOS „Wakacyjny wypoczynek...” wyd. cyt.

A N E K S

Tabela 1. Średnia liczba dni tegorocznego wycieczki
poza miejscem zamieszkania

	Średnia liczba dni	Liczba osób
Ogółem	6.4	1026
Płeć		
Mężczyźni	5.2	488
Kobiety	7.5	538
Wiek		
18-24 lat	11.6	161
25-34	5.3	190
35-44	4.8	185
45-54	3.3	185
55-64	9.3	127
65 lat i więcej	5.5	177
Miejsce zamieszkania		
Wieś	2.4	382
Miasto do 20 tys.	6.2	130
20-100 tys.	8.8	199
101-500 tys.	9.8	197
501 tys. i więcej mieszk.	9.4	118
Wykształcenie		
Podstawowe	4.4	294
Zasadnicze zawodowe	5.9	268
Średnie	7.6	354
Wyższe	8.9	110
Grupa społ.-zaw. pracujący		
Kadra kier., inteligencja	11.0	60
Prac. umysł. niż. szczebla	7.4	101
Pracownicy fiz. - umysł.	5.0	81
Robotnicy wykwalifikowani	3.1	85
Robotnicy niewykwalifik.	4.2	49
Rolnicy	1.5	54
Pracujący na własny rach.	8.3	33
Bierni zawodowo		
Renciści	1.7	115
Emeryci	9.2	196
Uczniowie i studenci	16.2	82
Bezrobotni	2.9	120
Gospodynie domowe i inni	4.4	50
Pracuje w:		
inst. państw., publicznej	6.4	138
spółce właścicieli		
prywatnych i państwa	5.9	75
sekt. pryw. poza rolnict.	6.0	201
prywatnym gosp. rolnym	2.7	62
Dochody na jedną osobę		
Do 300 zł	1.5	151
301-500	2.9	193
501-900	4.4	215
901-1200	12.5	79
Powyżej 1200 zł	10.2	66
Ocena własnych war. mater.		
Złe	4.4	303
Średnie	5.1	462
Dobre	10.9	260
Udział w prakt. religijnych		
Kilka razy w tygodniu	5.1	68
Raz w tygodniu	6.4	501
1-2 razy w miesiącu	5.8	164
Kilka razy w roku	6.5	191
W ogóle nie uczestniczy	5.5	99
Poglądy polityczne		
Lewica	6.8	141
Centrum	5.5	306
Prawica	9.1	344
Trudno powiedzieć	3.2	232